

GOSPODARSTVO BRODSKO-POSAVSKE ŽUPANIJE

Bilogrević, Tomislav

Undergraduate thesis / Završni rad

2022

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Polytechnic in Pozega / Veleučilište u Požegi**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:112:196787>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-02-02**

VELEUČILIŠTE U POŽEGI
STUDIA SUPERIORA POSEGANA

Repository / Repozitorij:

[Repository of Polytechnic in Pozega - Polytechnic in Pozega Graduate Thesis Repository](#)

zir.nsk.hr

DIGITALNI AKADEMSKI ARHIVI I REPOZITORIJI

VELEUČILIŠTE U POŽEGI

TOMISLAV BILOGREVIĆ, 0253050158

GOSPODARSTVO BRODSKO-POSAVSKE ŽUPANIJE

ZAVRŠNI RAD

Požega, 2022. godina.

VELEUČILIŠTE U POŽEGI

DRUŠTVENI ODJEL

PREDDIPLOMSKI STRUČNI STUDIJ RAČUNOVODSTVO

GOSPODARSTVO BRODSKO-POSAVSKE ŽUPANIJE

ZAVRŠNI RAD

IZ KOLEGIJA OSNOVE GOSPODARSTVA HRVATSKE I

MENTOR: dr. sc. Mirjana Jeleč Raguž

STUDENT: Tomislav Bilogrević

JMBAG : 0253050158

Požega, 2022. godina

SAŽETAK

Cilj ovoga rada je istražiti razvojnu dinamiku u Brodsko-posavskoj županiji te ju usporediti s dinamikom razvoja na nacionalnoj razini. Potom je cilj utvrditi odstupa li ista u predmetnoj županiji u odnosu na Republiku Hrvatsku. Dinamika razvoja se analizirala uz pomoć najvažnijih makroekonomskih pokazatelja poput bruto domaćeg proizvoda (BDP), BDP-a po stanovniku, prosječnih neto i bruto plaća, demografskih pokazatelja i slično. Analiza je napravljena za razdoblje od 2010. do 2020. godine. Rezultati istraživanja ukazuju na to kako nema zaostajanja u razvojnoj dinamici u Brodsko-posavskoj županiji. Na kraju rada prikazan je plan razvoja gospodarstva u Brodsko-posavskoj županiji u razdoblju od 2021. do 2027. godine.

Ključne riječi: ekonomski rast, dinamika razvoja, Brodsko-posavska županija, Republika Hrvatska, usporedba

ABSTRACT

The goal of this paper is to investigate the development dynamics in Brod-Posavina County and compare it with the development dynamics at the national level. Then the goal is to determine whether it differs in the county in question in relation to the Republic of Croatia. The dynamics of development was analyzed with the help of the most important macroeconomic indicators such as gross domestic product (GDP), GDP per capita, average net and gross wages, demographic indicators and the like. The analysis was made for the period from 2010 to 2020. The results of the research indicate that there is no lag in the development dynamics in Brod-Posavina County. At the end of the paper, the plan of economic development in Brod-Posavina County in the period from 2021 to 2027 is presented.

Key words: economic growth, development dynamics, Brod-Posavina County, Republic of Croatia, comparison

SADRŽAJ:

1 UVOD.....	1
1. 1. Problem istraživanja.....	1
1. 2. Predmet i cilj.....	1
1. 3. Metodologija istraživanja	1
1. 4. Struktura rada	1
2. OSNOVNA DEMOGRAFSKA I EKONOMSKA OBILJEŽJA REPUBLIKE HRVATSKE	2
2. 1. Demografska obilježja Republike Hrvatske	2
2. 2. BDP	3
2. 2. Tržište rada	4
2. 2. 1. Aktivno stanovništvo u Hrvatskoj	4
2. 2. 2. Nezaposlenost	5
2. 2. 3. Plaće	8
2. 3. Industrija	9
2. 4. Robna razmjena.....	10
3. OSNOVNA DEMOGRAFSKA I EKONOMSKA OBILJEŽJA BRODSKO- POSAVSKE ŽUPANIJE	11
3. 1. Demografska obilježja	11
3. 2. BDP	12
3. 3. Robna razmjena.....	13
3. 4. Tržište rada	14
3. 4. 1. Aktivno stanovništvo u Brodsko-posavskoj županiji (2010.-2020.).....	14
3. 4. 2. Nezaposlenost	15
3. 4. 3. Plaće	18
3. 5. Industrija Brodsko-posavske županije	19
4. USPOREDBA DINAMIKE I PLAN RAZVOJA BRODSKO-POSAVSKE ŽUPANIJE U RAZDOBLJU OD 2021.-2027.	21
4.1. Usporedba dinamike razvoja Republike Hrvatske i Brodsko-posavske županije (2010.-2020.).....	21
4.1.1. Usporedba demografskih obilježja Republike Hrvatske i Brodsko-posavske županije	21
4. 1. 2. Usporedba BDP-a <i>per capita</i> u Republici Hrvatskoj i Brodsko-posavskoj županiji	23
4. 1. 3. Usporedba tržišta rada u Republici Hrvatskoj i Brodsko-posavskoj županiji	24
4. 1. 4. Usporedba robne razmjene u Republici Hrvatskoj i Brodsko-posavskoj županiji.	27
4. 1. 5. Usporedba industrije u Republici Hrvatskoj i Brodsko-posavskoj županiji	28
4. 2. Srednjoročna vizija razvoja Brodsko-posavske županije	29

4. 2. SWOT analiza	29
4. 2. 1. Društvene djelatnosti	30
4. 2. 2. Gospodarstvo	30
4. 3. Prioriteti u srednjoročnom razdoblju	31
4. 3. 1. Razvoj konkurentnog gospodarstva, rast zaposlenosti i stope obrazovanja	31
4. 3. 2. Demografska obnova, kvalitetan život i sigurnost za stabilan razvoj	32
4. 3. 3. Zelena i digitalna tranzicija gospodarstva i društva	32
4. 3. 4. Jačanje konkurentnosti i razvoj potpomognutih područja	33
4. 4. Strateški projekti u srednjoročnom razdoblju.....	33
4. 4. 1. Unaprijeđivanje kvalitete sustava odgoja i obrazovanja	33
4. 4. 2. Ulaganje u zdravstvenu i socijalnu skrb.....	34
4. 4. 3. Izgradnja sustava navodnjavanja	34
5. ZAKLJUČAK	35
6. POPIS LITERATURE.....	36

1 UVOD

Brodsko-posavska županija jedna je od 21 županije Republike Hrvatske (dalje u tekstu: RH). U radu će se razmatrati stanje gospodarstva Brodsko-posavske županije te će se usporediti s ostatkom gospodarstva Republike Hrvatske. Uz to će se objasniti plan razvoja gospodarstva županije tj. u kojem će se smjeru kretati gospodarstvo te županije.

1. 1. Problem istraživanja

Problem istraživanja u ovom radu je zaostajanje dinamike razvoja Brodsko-posavske županije u odnosu na gospodarska kretanja u cijeloj RH. Dinamika razvoja planira se usporediti uz pomoć analize najvažnijih makroekonomskih pokazatelja.

1. 2. Predmet i cilj

Predmet istraživanja u radu jesu odabrani makroekonomski pokazatelji i njihova analiza na primjeru RH i Brodsko-posavske županije. Cilj rada je usporediti dinamiku razvoja u Brodsko-posavskoj županiji i RH te istražiti planirani smjer razvoja Brodsko-posavske županije.

1. 3. Metodologija istraživanja

Za izradu završnog rada korištene su sljedeće metode:

- Induktivna metoda – primjena analize pojedinačnih činjenica s kojima se kasnije dolazi do zaključka.
- Deduktivna metoda – izvode se posebni i pojedinačni zaključci.
- Metoda analize – korištena u svrhu donošenja zaključaka na temelju raščlanjivanja složenih pojava na sastavne elemente.

1. 4. Struktura rada

Završni rad se sastoji od tri dijela. Prvi dio se odnosi na samo gospodarstvo RH u kojem se navode pokazatelji i opisuje stanje gospodarstva. Drugi dio se sastoji od analize gospodarstva Brodsko-posavske županije i uspoređivanja s gospodarstvom RH. Zadnji dio se odnosi na plan razvoja Brodsko-posavske županije u srednjoročnom razdoblju od 2021.-2027. godine.

2. OSNOVNA DEMOGRAFSKA I EKONOMSKA OBILJEŽJA REPUBLIKE HRVATSKE

Pandemija Covid-19 dovela je do pada gospodarstva kako u globalnom gospodarstvu tako i u Hrvatskoj. Pandemija je „zatvorila“ gospodarstvo u svakom smislu. Analizom strukture BDP-a se može prikazati da je do samog pada došlo zbog nemogućnosti, odnosno smanjenja inozemnog poslovanja. Stalne mjere izolacije i zatvaranje granica s ciljem smanjenja zaraze virusom COVID-19 kao uzrok su imale smanjenje uvoza i izvoza roba u EU i u Hrvatskoj.

2. 1. Demografska obilježja Republike Hrvatske

U razdoblju od 2010. do 2020. godine broj stanovnika se prosječno godišnje smanjivao za 0,9 %. U Republici Hrvatskoj u razdoblju od 2010. godine do 2020. godine se bilježi pad nataliteta i povećanje mortaliteta što dovodi do pada prirodnog priraštaja. U promatranom razdoblju, od 2010. do 2020. godine, stopa prirodnog priraštaja je pokazivala negativan trend, te je broj umrlih prosječno bio veći za 3,290 % od broja živorođenih, iz čega možemo zaključiti da se radi o lošoj demografskoj slici te da stanovništvo Republike Hrvatske polako odumire.

Tablica 1. Demografska obilježja Republike Hrvatske u razdoblju od 2010. do 2020. godine

Godina	Broj stanovnika (000)	Stope promjene	Živorodeni na 1000 stanovnika	Umrli na 1000 stanovnika	Prirodni prirast na 1000 stanovnika
2010.	4418	0,0	9,8	11,8	-2,0
2011.	4276	-3,2	9,6	11,9	-2,3
2012.	4262	-0,3	9,8	12,1	-2,3
2013.	4247	-0,4	9,4	11,9	-2,5
2014.	4225	-0,5	9,4	12,0	-2,7
2015.	4190	-0,8	9,0	12,9	-4,0
2016.	4154	-0,9	9,0	12,4	-3,4
2017.	4105	-1,2	8,9	13,0	-4,1
2018.	4076	-0,7	9,1	12,9	-3,9
2019.	4058	-0,4	8,9	12,8	-3,9
2020.	4036	-0,5	8,9	14,1	-5,2

Izvor: Obrada autora na temelju podataka DZS-a, 2022, url

2. 2. BDP

Bruto domaći proizvod ili BDP je osnovni makroekonomski pokazatelj koji se prati prilikom ocjene uspješnosti neke zemlje (Obadić, 2016: 3). BDP predstavlja tržišnu vrijednost finalne proizvodnje ostvarene u nacionalnom gospodarstvu tijekom obračunskog razdoblja (obično jedne godine) (Jeleč Raguž, 2020: 37). Na temelju kretanja BDP-a saznajemo je li gospodarstvo u recesiji ili ekspanziji. Vremensko razdoblje za koje se izračunava BDP je najčešće jedna godina, ali većina statističkih ureda u svijetu izračunava i kvartalni BDP. U Hrvatskoj BDP izračunava Državni zavod za statistiku ili DZS (Obadić, 2016., 3). Hrvatski BDP u 2020. godini iznosi 378.349.00 kn.

Tablica 2. BDP *per capita* Republike Hrvatske u razdoblju od 2010. do 2020. godine

Godina	Bruto domaći proizvod (mil. kn.)	Stanovništvo	BDP per capita (kn.)	Stopa promjene BDP per capita
2010.	334.564	4.418	75.727,48	0,0
2011.	337.572	4.276	78.945,69	4,2
2012.	334.592	4.262	78.505,85	-0,6
2013.	335.955	4.247	79.104,11	0,8
2014.	335.292	4.225	79.359,09	0,3
2015.	344.034	4.190	82.108,45	3,5
2016.	355.920	4.154	85.681,35	4,4
2017.	372.355	4.105	90.707,64	5,9
2018.	390.856	4.076	95.892,05	5,7
2019.	412.228	4.058	101.584,11	5,9
2020.	378.349	4.036	93.743,56	-7,7

Izvor: Obrada autora na temelju podataka DZS-a, 2022, url

BDP *per capita* predstavlja ukupnu vrijednost godišnjeg outputa podijeljenu s brojem stanovnika u jednoj zemlji. Sama visina BDP po glavi stanovnika nije najbolja mjera bogatstva, ali nam otprilike pokazuje koliki je životni standard u određenim zemljama. BDP *per capita* u 2020. godini iznosi 93.744 kn. BDP *per capita* je od 2010. godine do 2019. godine imao blagi rast, sa 75.727,48 kn po stanovniku 2010. godine, na 101.584,11 kn po stanovniku 2019. godine, te je ukupni rast od 34,14 % u promatranom devetogodišnjem razdoblju pridonio povećanju životnog standarda građana. Međutim, pandemija virusa COVID-19 je tijekom 2020.

godine dovela do pada BDP po glavi stanovnika za 7,7 %, što je bez sumnje utjecalo i na životni standard građana.

2. 2. Tržište rada

Tržište rada jedno je od najosjetljivijih i najsloženijih tržišta. Označava ponudu radnika i potražnju za radnicima. Postupci koji se vrše unutar tog tržišta jesu: pronalaženje radnika ili zaposlenja, zaposlenje, otkaze, napredovanje, čekanje za određeni posao, konkurencije na obje strane, itd. Kao i na svakom tržištu, na tržištu rada postoje i ponuda i potražnja. Zaposlenici koji žele postati dio određene tvrtke nude svoje određeno vrijeme i nude sebe što ih čini ponudbenom stranom, a poslodavci čine potražnu stranu jer traže radnike za svoje poslovanje.

Statistika zaposlenosti i nezaposlenosti uvelike se koristi za dobivanje slike makroekonomskog zdravlja nekog ekonomskog sustava. Stoga je važno poznavati metodologiju mjerenja ukupne zaposlenosti i nezaposlenosti, pratiti najnovije podatke i razumjeti ograničenja s kojima se javna politika susreće pri korištenju podataka (Obadić, 2016., 205).

2. 2. 1. Aktivno stanovništvo u Hrvatskoj

Ukupno registrirano aktivno stanovništvo u 2020. godini je iznosilo 1.694.693 stanovnika. U razdoblju od 2010. do 2020. godine najveće povećanje aktivnog stanovništva se dogodilo u 2019. godini za 0,8 % u odnosu na 2018. godinu, a najveće smanjenje se dogodilo u 2014. godini koji bilježi pad za 2,3 % u odnosu na 2013. godinu. U promatranom razdoblju od 2010. do 2020. godine aktivno stanovništvo Republike Hrvatske se prosječno godišnje smanjivalo za 0,2 %, te se u promatranom razdoblju broj radno aktivnih osoba ukupno smanjio za 40.186 stanovnika, odnosno za 2,32 %.

U razdoblju od 2010. do 2020. godine broj zaposlenih se prosječno godišnje povećavao za 0,8 %, te ukupni rast broja zaposlenih u promatranom razdoblju iznosi 7,78 %. Istovremeno se broj nezaposlenih prosječno godišnje smanjivao za 5,9 %, te se u promatranom razdoblju ukupno smanjio za 50,13 %. Uzevši u obzir smanjenje broja aktivnog stanovništva, radi se o pozitivnom obilježju jer ljudi uspijevaju pronaći poslove, što je i vidljivo iz činjenice da je broj nezaposlenih 2010. godine iznosio 302.425, što čini udio od 17,43 % u ukupnom broju aktivnih stanovnika, dok je 2020. godine udio nezaposlenih u ukupnom broju aktivnih stanovnika iznosio samo 8,90 %, odnosno, bilo je registriranih 150.824 nezaposlenih osoba.

Tablica 3. Aktivno stanovništvo u Republici Hrvatskoj u razdoblju 2010.-2020.

Godina	Aktivno stanovništvo	Zaposleni	Nezaposleni	Stopa promjene aktivnog stanovništva	Stopa promjene broja zaposlenih	Stopa promjene broja nezaposlenih
2010.	1.734.879	1.432.454	302.425	0	0	0
2011.	1.716.571	1.411.238	305.333	-1,1	-1,5	1,0
2012.	1.719.440	1.395.116	324.324	0,2	-1,1	6,2
2013.	1.709.410	1.364.298	345.112	-0,6	-2,2	6,4
2014.	1.670.336	1.342.149	328.187	-2,3	-1,6	-4,9
2015.	1.676.908	1.391.002	285.906	0,4	3,6	-12,9
2016.	1.685.001	1.443.141	241.860	0,5	3,7	-15,4
2017.	1.670.799	1.476.832	193.967	-0,8	2,3	-19,8
2018.	1.671.122	1.517.580	153.542	0,0	2,8	-20,8
2019.	1.683.718	1.555.068	128.650	0,8	2,5	-16,2
2020.	1.694.693	1.543.869	150.824	0,7	-0,7	17,2

Izvor: Obrada autora na temelju podataka DZS-a, 2022, url

2. 2. 2. Nezaposlenost

Prosječan broj nezaposlenih u 2020. godini je iznosio 150.824 osoba. Iz tablice 4 se može zaključiti da se kroz cijelo razdoblje od 2010. do 2020. godine udio nezaposlenih kod muškaraca i žena ne mijenja pretjerano te se udio muškaraca kreće oko 55 % nezaposlenih, a žena oko 45 %. U promatranom razdoblju od 2010. do 2020. godine broj nezaposlenih kod muškaraca i žena se prosječno godišnje smanjivao za 5,9 %. Od 136.806 nezaposlenih osoba muškog spola u 2010. godini, taj broj je pao na 67.229 u 2020. godini, odnosno ukupno se smanjio za 50,86 % u promatranom razdoblju. Statistika je slična i za osobe ženskog spola, gdje je broj nezaposlenih pao s 165.619 osoba u 2010. godini na 83.595 osoba u 2020. godini, odnosno se ukupno smanjio za 49,53 % u promatranom razdoblju.

Tablica 4. Prosječan broj nezaposlenih prema spolu u Republici Hrvatskoj (2010.-2020.)

Godina	Muškarci	Žene	Ukupno	% M	% Ž	Stopa promjene M	Stopa promjene Ž
2010.	136.806	165.619	302.425	45%	55%	0	0
2011.	141.409	163.924	305.333	46%	54%	3,4	-1,0
2012.	152.079	172.244	324.323	47%	53%	7,5	5,1
2013.	163.070	182.042	345.112	47%	53%	7,2	5,7
2014.	153.484	174.702	328.187	47%	53%	-5,9	-4,0
2015.	130.698	155.208	285.906	46%	54%	-14,8	-11,2
2016.	107.947	133.913	241.860	45%	55%	-17,4	-13,7
2017.	83.145	110.823	193.967	43%	57%	-23,0	-17,2
2018.	66.402	87.139	153.542	43%	57%	-20,1	-21,4
2019.	57.125	71.525	128.650	44%	56%	-14,0	-17,9
2020.	67.229	83.595	150.824	45%	55%	17,7	16,9

Izvor: Obrada autora na temelju podataka HZZ-a, 2022, url

U tablici 5 prikazani su podatci o nezaposlenim osobama po dobi, razvrstani u 5 dobnih kategorija: 15-24, 25-34, 35-44, 45-54 i 55 i više godina. U promatranom razdoblju od 2010. do 2020. godine broj nezaposlenih u dobi od 15 do 24 godine se prosječno godišnje smanjivao za 7 %, od 25 do 34 godine za 6,5 %, od 35 do 44 godine za 5,6 %, od 45 do 54 godine za 7,2 % te od 55 i više godina se smanjivao za 2,1 %. Najveća razlika uočena je u dobnj skupini osoba 15 do 24 godine starosti, gdje ukupni pad za promatrano razdoblje iznosi 57,59 %, dok je najmanji pad uočeni u dobnj skupini 55 godina i više gdje pad za ukupno promatrano razdoblje iznosi samo 23,54 %.

Uz razvoj gospodarstva, kategorija nezaposlenih osoba u dobi 15-24, odnosno djelomično i u kategoriji 25-34 godine je doživjela promjene zahvaljujući uvođenju mjera aktivnog zapošljavanja Hrvatskog zavoda za zapošljavanje, prvenstveno mjere stručnog osposobljavanja bez zasnivanja radnog odnosa, koji je mladima omogućio stjecanje radnog iskustva kod poslodavaca, kao i potpora za zapošljavanje nezaposlenih osoba pripadnika skupina u nepovoljnom položaju koje se odnose na mlade osobe bez radnog iskustva, dugotrajno nezaposlene osobe, osobe starije od 50 godina, itd.

Tablica 5. Prosječan broj nezaposlenih po dobi u Republici Hrvatskoj (2010.-2020.)

Godina	15-24	25-34	35-44	45-54	55 i više	Ukupno
2010.	55.818	74.880	59.601	71.054	41.072	302.425
2011.	56.695	76.237	59.560	69.012	43.829	305.333
2012.	62.061	82.476	63.155	69.757	46.873	324.322
2013.	65.759	86.802	67.962	73.237	51.352	345.112
2014.	59.276	79.720	64.546	70.280	54.364	328.186
2015.	49.724	65.616	56.349	62.205	52.012	285.906
2016.	39.858	53.440	47.422	53.156	47.985	241.861
2017.	29.574	41.674	37.898	43.186	41.634	193.966
2018.	22.501	31.952	29.920	33.996	35.173	153.542
2019.	19.094	26.893	25.240	27.949	29.473	128.649
2020.	23.675	33.679	30.426	31.639	31.403	150.822
Ukupno razlika	-57,59%	-55,02%	-48,95%	-55,47%	-23,54%	-50,13%

Izvor: Obrada autora na temelju podataka HZZ-a, 2022, url

U tablici 6 je prikazano kretanje broja nezaposlenih osoba prema razini obrazovanja. Uz nezaposlene koji nemaju završenu ni osnovnu školu, najmanji udio nezaposlenih je kod osoba s prvim stupnjem fakulteta i stručnih studija, a najveći udio među nezaposlenima su osobe sa završenom srednjom školom. U promatranom razdoblju od 2010. do 2020. godine broj nezaposlenih bez škole i nezavršene osnovne škole prosječno se godišnje smanjivao za 7,1 %, broj nezaposlenih sa završenom osnovnom školom se smanjivao za 8,6 %, broj nezaposlenih sa završenom srednjom školom se smanjivao za 6 %. Broj nezaposlenih osoba koje su završile prvi stupanj fakulteta, stručne studije i sl. te broj nezaposlenih koji imaju fakultete, magisterije i doktorate teže nalaze poslove je kroz promatrano razdoblje varirao, te se u razdoblju 2010.-2014. povećavao, nakon čega je krenuo opadati.

Tablica 6. Prosječan broj nezaposlenih prema razini obrazovanja u Republici Hrvatskoj (2010.-2020.)

Godina	Ukupno	Bez škole i nezavršena osnovna škola	Završena osnovna škola	Srednja škola	Prvi stupanj fakulteta, stručni studij i viša škola	Fakultet, akademija, magisterij, doktorat
2010.	302.425	18.068	70.852	186.875	11.593	15.037
2011.	305.333	17.443	68.575	189.318	12.664	17.333
2012.	324.322	18.136	68.829	201.632	15.271	20.456
2013.	345.112	18.357	71.326	215.766	17.549	22.114
2014.	328.186	17.688	67.740	202.266	17.695	22.797
2015.	285.906	15.664	59.222	174.449	15.931	20.641
2016.	241.861	14.154	50.070	144.147	14.509	18.980
2017.	193.966	11.997	39.775	113.218	12.415	16.562
2018.	153.542	9.611	30.818	89.318	10.145	13.650
2019.	128.649	8.087	25.109	75.060	8.559	11.835
2020.	150.822	8.297	27.134	90.895	10.557	13.940

Izvor: Obrada autora na temelju podataka HZZ-a, 2022, url

2. 2. 3. Plaće

U promatranom razdoblju od 2010. do 2020. godine bruto plaća se prosječno godišnje povećavala za 1,8 %, a neto plaća za 2 %. Bruto plaća se u 2020. godini povećala za 19,67 % u odnosu na početnu godinu promatranog razdoblja, a neto plaća se povećala za 22,22 % u odnosu na početnu godinu promatranog razdoblja.

Tablica 7. Bruto i neto plaća u Republici Hrvatskoj (2010.-2020.)

Godina	Bruto plaća	Neto plaća	Stopa promjene bruto plaće	Stopa promjene neto plaće
2010.	7.677	5.392	0	0
2011.	7.772	5.429	1,2	0,7
2012.	7.863	5.469	1,2	0,7
2013.	7.926	5.507	0,8	0,7
2014.	7.951	5.529	0,3	0,4
2015.	7.978	5.650	0,3	2,2
2016.	8.037	5.696	0,7	0,8
2017.	8.304	5.971	3,3	4,8
2018.	8.612	6.164	3,7	3,2
2019.	8.942	6.382	3,8	3,5
2020.	9.187	6.590	2,7	3,3
Ukupno	19,67 %	22,22 %	1,8	2,0

Izvor: obrada autora na temelju podataka DZS-a, 2022, url

2. 3. Industrija

Industrijalizacija je motor rasta ekonomskog razvoja iz razloga što industrija ima najveći utjecaj na rast životnog standarda. Industrija se smatra jednim od najvažnijih čimbenika rasta gospodarstva zbog jakog prelijevanja na ostale sektore (Kovačević, Beg, Sekur, 2016; 372).

U tablici 7 prikazane su vrijednosti prodanih industrijskih proizvoda u razdoblju od 2010. do 2020. godine koje se dijele na dvije djelatnosti, a to su: rudarstvo i vađenje i prerađivačka industrija. Rudarstvo i vađenje predstavlja manji udio od prosječnih 4 % u promatranom razdoblju, dok prerađivačka industrija predstavlja veći udio od 96 % u promatranom razdoblju. Rudarstvo i vađenje se u promatranom razdoblju od 2010. do 2020. godine prosječno godišnje smanjivao za 8,4 %, a prerađivačka industrija se u promatranom razdoblju povećavala za 0,01 %.

Tablica 8. Vrijednost prodanih industrijskih proizvoda prema NIP-u u Republici Hrvatskoj (2010.-2020.)

Godina	Ukupno	Rudarstvo i vađenje	Prerađivačka industrija	% Rudarstvo	% Prerađivačka industrija
2010.	108.841.655	5.302.136	103.539.519	4,87%	95,13%
2011.	115.561.971	5.551.021	110.010.950	4,80%	95,20%
2012.	115.533.204	6.301.779	109.231.425	5,45%	94,55%
2013.	108.993.307	6.142.559	102.850.748	5,64%	94,36%
2014.	107.900.774	5.141.578	102.759.196	4,77%	95,23%
2015.	108.289.961	4.993.177	103.296.784	4,61%	95,39%
2016.	106.377.325	3.689.863	102.687.462	3,47%	96,53%
2017.	112.793.000	3.415.000	109.378.000	3,03%	96,97%
2018.	115.931.505	2.997.557	112.933.948	2,59%	97,41%
2019.	114.063.523	2.707.226	111.356.297	2,37%	97,63%
2020.	104.642.379	2.038.345	102.604.034	1,95%	98,05%

Izvor: obrada autora na temelju podataka DZS-a, 2022, url

2. 4. Robna razmjena

Izvoz i uvoz su jedni od najbitnijih pokazatelja otvorenosti gospodarstva. U promatranom razdoblju od 2010. do 2020. godine izvoz se prosječno godišnje povećavao za 5,7 %, a uvoz se u prosjeku godišnje povećavao za 4,7 %. Unatoč tome, Republika Hrvatska i dalje uvozi više proizvoda iz drugih država nego što ih izvozi, i to prosječno uvozi oko 63,95% više proizvoda nego što ih izvozi u druge države, što se može vidjeti iz tablice 9.

Tablica 9. Promjena uvoza i izvoza u Republici Hrvatskoj (2010.-2020.)

Godina	Izvoz (mil. kn.)	Uvoz (mil. kn.)	Stopa promjene izvoza	Stopa promjene uvoza	Uvoz / Izvoz
2010.	64.892	110.297	-	-	169,97%
2011.	71.234	121.036	9,8	9,7	169,91%
2012.	72.381	121.899	1,6	0,7	168,41%
2013.	72.595	125.052	0,3	2,6	172,26%
2014.	79.099	130.673	9,0	4,5	165,20%
2015.	87.772	140.748	11,0	7,7	160,36%
2016.	92.763	148.475	5,7	5,5	160,06%
2017.	104.601	163.313	12,8	10,0	156,13%
2018.	107.913	176.216	3,2	7,9	163,29%
2019.	112.878	185.197	4,6	5,1	164,07%
2020.	112.131	172.433	-0,7	-6,9	153,78%

Izvor: obrada autora na temelju podataka DZS-a, 2022, url

3. OSNOVNA DEMOGRAFSKA I EKONOMSKA OBILJEŽJA BRODSKO- POSAVSKE ŽUPANIJE

Brodsko-posavska županija (BPŽ) smještena je u južnom dijelu Slavonije. Obuhvaća prostor od 2.034 km² što čini 3,61 % ukupne površine Republike Hrvatske koja iznosi 56.542 km² i po veličini je na 14. mjestu među hrvatskim županijama. Jedna je od najužih i najdužih županija, te joj širina prosječno iznosi 7 km, a dužina 117 km zračne linije. Na istoku graniči s Vukovarsko-srijemskom, na sjeveroistoku s Osječko-baranjskom, na sjeveru s Požeško-slavonskom i na zapadu sa Sisačko-moslavačkom županijom. Županija se nalazi na području umjerene kontinentalne klime, blažih zima i toplijih ljeta. Voda, šume i plodno tlo, plovna rijeka i europski putevi prirodni su uvjeti koji omogućuju razvoj gospodarstva, prometa, trgovine i kulture. Brodsko-posavska županija sastoji se od 2 grada i 26 općina. Središte županije je Slavonski Brod u kojem živi trećina svih stanovnika županije. Drugi grad u Brodsko-posavskoj županiji je Nova Gradiška, smještena u zapadnom dijelu županije te preuzima ulogu središnjeg mjesta tog dijela županije.

Slika 1. Gradovi i općine Brodsko-posavske županije

Izvor: <https://sites.google.com/site/hrvatskigradovimm/home/brodsko-posavska>

3. 1. Demografska obilježja

Sredinom 2020. godine, prema procjenama DZS-a ukupan broj stanovnika u Brodsko-posavskoj županiji je iznosio 135.483 stanovnika što ju stavlja na 11. mjesto u ukupnom broju stanovnika u RH. Broj stanovnika u Brodsko-posavskoj županiji se u promatranom razdoblju od 2010. do 2020. godine prosječno godišnje smanjivao za 1,6 %. U promatranom razdoblju,

broj stanovnika se smanjio za 24.072 osobe, odnosno za 15,09 %. Brodsko-posavska županija prati negativni trend prirodnog prirasta te je stopa umrlih veća od živorođenih osoba, što dovodi do pada prirodnog priraštaja. U promatranom razdoblju od 2010. do 2020. godine prirodni priraštaj se prosječno godišnje smanjivao za 4,420 ‰ i prosječno je godišnje rođeno 647 stanovnika manje nego što ih je umrlo. Ovo Brodsko-posavsku županiju po negativnom prirodnom prirastu stavlja iznad prosjeka RH, koji iznosi 3,290 ‰.

Tablica 10. Demografska obilježja Brodsko-posavske županije (2010.-2020.)

Godina	Broj stanovnika	Stope promjene	Živorodeni na 1000 stanovnika	Umrli na 1000 stanovnika	Prirodni prirast na 1000 stanovnika
2010.	159555	0,0	9,7	12,8	-3,1
2011.	158249	-0,8	10,2	12,4	-2,2
2012.	157086	-0,7	9,9	13,0	-3,0
2013.	155956	-0,7	9,7	12,3	-2,6
2014.	154082	-1,2	9,2	12,7	-3,5
2015.	151012	-2,0	8,7	14,1	-5,4
2016.	148373	-1,7	8,8	13,7	-4,9
2017.	143827	-3,1	8,9	13,9	-5,1
2018.	140072	-2,6	8,5	14,4	-5,8
2019.	137487	-1,8	8,7	14,5	-5,8
2020.	135483	-1,5	8,6	15,9	-7,3

Izvor: obrada autora na temelju podataka DZS-a, 2022, url

3. 2. BDP

Bruto domaći proizvod u Brodsko-posavskoj županiji se iz godine u godinu povećavao, te je u promatranom razdoblju porastao za 18,84 ‰, te je u 2020. godini iznosio 8.376.922 kn što Županiju stavlja na 13. mjesto među županijama. Najmanji BDP među županijama ima Ličko-senjska županija, a najveći ima Grad Zagreb.

U promatranom razdoblju BDP *per capita* se prosječno godišnje povećavao za 3,4 ‰, te je ukupno kroz promatrano razdoblje porastao za 38,89 ‰. Vidljiva značajna razlika u promjenama bruto domaćeg proizvoda i BDP po glavi stanovnika je uzrokovana i promjenom

broja stanovnika, gdje se u promatranom razdoblju 2009.-2019. godina broj stanovnika BPŽ smanjio za 14,43 %.

Tablica 11. BDP *per capita* u Brodsko-posavskoj županiji (2009.-2019.)

Godina	Bruto domaći proizvod (tis. kn.)	Stanovništvo	BDP <i>per capita</i> (kn.)	Stopa promjene BDP <i>per capita</i>
2009.	7.048.683	160.680	43.867,83	0,0
2010.	6.698.396	159.555	41.981,74	-4,3
2011.	6.880.735	158.249	43.480,43	3,6
2012.	6.788.369	157.086	43.214,35	-0,6
2013.	6.792.635	155.956	43.554,82	0,8
2014.	6.567.051	154.082	42.620,49	-2,1
2015.	6.743.276	151.012	44.653,91	4,8
2016.	6.966.936	148.373	46.955,55	5,2
2017.	7.297.996	143.827	50.741,49	8,1
2018.	7.726.206	140.072	55.158,82	8,7
2019.	8.376.922	137.487	60.928,83	10,5

Izvor: obrada autora na temelju podataka DZS-a, 2022, url

3. 3. Robna razmjena

Prema promatranim podacima, Brodsko-posavska županija postaje izvozno orijentirana županija. U promatranom razdoblju od 2010. do 2020. godine ukupan izvoz se prosječno godišnje povećavao za 11,5 %. Isto tako se uvoz prosječno godišnje povećavao za 10,9 %. Ukupno je u promatranom razdoblju izvoz porastao za 157,19 %, a uvoz za 127,03 % za 2020. godinu uspoređujući je s početnom 2010. godinom. Posebno je vidljivo da se od 2013. godine pa nadalje županija počela više orijentirati na izvoz, jer je od te godine izvoz veći od uvoza i županija ostvaruje suficit. Tako su u razdoblju od 2019. godine poduzetnici Brodsko-posavske županije prosječno godišnje izvezli 27,16 % više proizvoda i usluga nego što ih je uvezeno.

Tablica 12. Promjena uvoza i izvoza Brodsko-posavske županije (2010.-2020.)

Godina	Izvoz (tis. kn.)	Uvoz (tis. kn.)	Stopa promjene izvoza	Stopa promjene uvoza	Uvoz / Izvoz
2010.	931.077	786.841	0	0	84,51%
2011.	909.327	1.326.433	-2,3	68,6	145,87%
2012.	1.376.031	1.555.456	51,3	17,3	113,04%
2013.	1.446.426	1.144.219	5,1	-26,4	79,11%
2014.	1.308.485	1.020.954	-9,5	-10,8	78,03%
2015.	1.878.874	1.273.620	43,6	24,7	67,79%
2016.	1.897.172	1.342.377	1,0	5,4	70,76%
2017.	2.323.054	1.454.671	22,4	8,4	62,62%
2018.	2.329.525	1.747.221	0,3	20,1	75,00%
2019.	2.386.860	1.786.490	2,5	2,2	74,85%
2020.	2.394.686	1.786.354	0,3	0,0	74,60%

Izvor: obrada autora na temelju podataka DZS-a, 2022, url

3. 4. Tržište rada

3. 4. 1. Aktivno stanovništvo u Brodsko-posavskoj županiji (2010.-2020.)

Aktivno stanovništvo u Brodsko-posavskoj županiji se kroz razdoblje smanjivalo što se može vidjeti iz tablice 13, gdje je vidljivo da je broj aktivnih stanovnika u 2020. godini bio za 10.014 stanovnika manji u odnosu na 2010. godinu. Udio aktivnog stanovništva tj. radno sposobnog stanovništva u ukupnom broj stanovnika u županiji je prosječno kroz promatrano razdoblje iznosio 31,59% %, što čini jednu trećinu svih stanovnika županije. U promatranom razdoblju aktivno stanovništvo županije prosječno se godišnje smanjivalo za 2 %, te je ukupno u promatranom razdoblju smanjeno za 19,07 %. Broj zaposlenih se kroz razdoblje prosječno godišnje povećavao za 0,2 %, odnosno ukupno 15,27 % u promatranom razdoblju. Što se tiče broja nezaposlenih, kroz promatrano razdoblje se broj nezaposlenih prosječno godišnje smanjivao za 8,8 %, odnosno smanjio se za 63,04 % u ukupno promatranom razdoblju. Unatoč tome, udio nezaposlenih osoba u BPŽ u ukupnom broju aktivnih stanovnika još uvijek pokazuje slabije podatke od udjela nezaposlenih osoba na razini cijele RH, gdje je 2020. godine udio nezaposlenih u ukupnom broju aktivnih stanovnika iznosio samo 8,90 %.

Tablica 13. Aktivno stanovništvo u Brodsko-posavskoj županiji (2010.-2020.)

Godina	Ukupan broj stanovnika	Aktivno stanovništvo	Zaposleni	Nezaposleni	Stopa promjene aktivnog stanovništva	Stopa promjene zaposlenih	Stopa nezaposlenosti
2010.	159.555	52.512	35.762	16.750	0	0	0
2011.	158.249	52.505	34.739	17.766	-0,01	-2,9	6,1
2012.	157.086	51.906	33.906	18.000	-1,14	-2,4	1,3
2013.	155.956	51.805	32.658	19.147	-0,19	-3,7	6,4
2014.	154.082	51.042	31.640	19.402	-1,47	-3,1	1,3
2015.	151.012	46.227	31.973	14.254	-9,43	1,1	-26,5
2016.	148.373	44.518	32.454	12.064	-3,70	1,5	-15,4
2017.	143.827	43.071	33.419	9.652	-3,25	3,0	-20,0
2018.	140.072	41.229	33.009	8.220	-4,28	-1,2	-14,8
2019.	137.487	42.135	35.519	6.616	2,20	7,6	-19,5
2020.	135.483	42.498	36.308	6.190	0,86	2,2	-6,4

Izvor: Obrada autora na temelju podataka DZS-a, 2022, url

3. 4. 2. Nezaposlenost

Nezaposlenost u Brodsko-posavskoj županiji je u 2020. godini tj. na kraju promatranog razdoblja iznosila 6. 732 nezaposlenih. Muškarci u udjelu nezaposlenih se kreću oko 42 %, dok se žene kreću oko 58 %. Kroz promatrano razdoblje broj nezaposlenih muškaraca u županiji se prosječno godišnje smanjivao za 7,9 %, a broj nezaposlenih žena se prosječno godišnje smanjivao za 7,5 %, pa je tako u ukupno promatranom razdoblju za 60,70% manje nezaposlenih osoba muškog spola, te za 57,20 % manje nezaposlenih osoba ženskog spola. Udio nezaposlenih žena u ukupnom broju nezaposlenih prati prosjek na razini cijele RH, te je u promatranom razdoblju prosječno 15 % više nezaposlenih žena nego muškaraca.

Tablica 14. Nezaposlenost prema spolu u Brodsko-posavskoj županiji (2010.-2020.)

Godina	Muškarci	Žene	Ukupno	% M	% Ž	Stopa promjene M	Stopa promjene Ž
2010.	6.956	9.342	16.298	43%	57%	0	0
2011.	7.419	9.487	16.906	44%	56%	6,7	1,6
2012.	7.543	9.654	17.197	44%	56%	1,7	1,8
2013.	7.981	9.931	17.912	45%	55%	5,8	2,9
2014.	6.976	8.960	15.936	44%	56%	-12,6	-9,8
2015.	5.462	7.238	12.700	43%	57%	-21,7	-19,2
2016.	4.431	6.161	10.592	42%	58%	-18,9	-14,9
2017.	3.383	5.207	8.590	39%	61%	-23,7	-15,5
2018.	2.806	4.221	7.027	40%	60%	-17,1	-18,9
2019.	2.319	3.501	5.820	40%	60%	-17,4	-17,1
2020.	2.734	3.998	6.732	41%	59%	17,9	14,2

Izvor: obrada autora na temelju podataka HZZ-a, 2022, url

U tablici 15 prikazani su podaci o nezaposlenim osobama razvrstanim po dobi na dobne skupine od 15-24, 25-34, 35-44, 45-54 i 55 i više godina. U promatranom razdoblju broj nezaposlenih od 15 do 24 godine se prosječno godišnje smanjivao za 8,3 %, od 25 do 34 godine se smanjivao za 9,0 %, od 35 do 44 godine se smanjivao za 8,7 %, od 45 do 54 godine se smanjivao za 7,9 % i od 55 i više se smanjivao za 2,5 %. Ukupno se kroz promatrano razdoblje za prve četiri kategorije, nezaposlene osobe do 54 godine starosti broj nezaposlenih osoba smanjio za prosječno 62,5 %, dok se broj nezaposlenih osoba starijih od 55 godina smanjio za samo 27,47 %.

Tablica 15. Nezaposlenost prema dobi u Brodsko-posavskoj županiji (2010.-2020.)

Godina	15-24	25-34	35-44	45-54	55 i više	Ukupno
2010.	3.582	3.982	3.437	3.488	1.810	16.297
2011.	3.824	4.103	3.493	3.564	1.922	16.906
2012.	3.859	4.164	3.571	3.525	2.033	17.153
2013.	4.020	4.293	3.731	3.646	2.223	17.912
2014.	3.333	3.596	3.282	3.392	2.333	15.937
2015.	2.610	2.697	2.555	2.736	2.103	12.700
2016.	2.152	2.217	2.046	2.280	1.896	10.591
2017.	1.602	1.696	1.635	1.894	1.717	8.545
2018.	1.269	1.352	1.358	1.563	1.484	7.026
2019.	1.104	1.152	1.143	1.273	1.149	5.820
2020.	1.331	1.386	1.271	1.432	1.312	6.732

Izvor: obrada autora na temelju podataka HZZ-a, 2022, url

U promatranom razdoblju broj nezaposlenih koji nemaju završenu niti osnovnu školu se prosječno godišnje smanjivao za 9 %, te je u odnosu na početnih 1.873 u 2020. godini pao na samo 637 nezaposlenih. Postotak nezaposlenih osoba sa završenom osnovnom školom se smanjivao za 7,8 %, kao i broj nezaposlenih koji su završili srednju školu, koji se smanjivao za 7,0 %. Osobe sa završenim prvim stupnjem fakulteta, stručnog studija ili više škole, ili sa završenim fakultetom, magisterijem ili doktoratom su u razdoblju 2010.-2013. bilježile znatan rast nezaposlenosti, ali od 2013. godine nadalje bilježe znatan pad. Uz rast izvoza i gospodarskih aktivnosti, i Brodsko-posavska županija prati trend pada nezaposlenosti ove kategorije osoba, vjerojatno potpomognut mjerama aktivne politike zapošljavanja Hrvatskog zavoda za zapošljavanje koje su mladima nakon studija omogućile stjecanje radnog iskustva i upoznavanje s poslodavcima, te potencijalno i nastavak zaposlenja nakon korištenih mjera

Tablica 16. Nezaposlenost prema razini obrazovanja (2010.-2020.)

Godina	Bez škole i nezavršena osnovna škola	Završena osnovna škola	Srednja škola	Prvi stupanj fakulteta, stručni studij i viša škola	Fakultet, akademija, magisterij, doktorat
2010.	1.873	3.537	10.224	356	308
2011.	1.748	3.602	10.747	418	389
2012.	1.703	3.631	10.928	507	428
2013.	1.691	3.718	11.420	607	476
2014.	1.586	3.424	9.829	590	507
2015.	1.308	2.781	7.642	525	444
2016.	1.110	2.359	6.234	475	414
2017.	961	1.927	4.916	396	345
2018.	813	1.556	4.032	337	288
2019.	640	1.265	3.346	279	290
2020.	637	1.360	4.089	326	320

Izvor: obrada autora na temelju podataka DZS-a, 2022, url

3. 4. 3. Plaće

U promatranom razdoblju od 2010. do 2020. godine bruto plaća se prosječno godišnje povećavala za 1,9 %. Ukupno je bruto mjesečna plaća po stanovniku porasla za 20,77 % u promatranom razdoblju. Neto plaća se prosječno godišnje u promatranom razdoblju povećavala za 2,2 %, te je s 4.649,00 kn porasla na 5.752,00 kn, odnosno za 23,72 %. Vidljiv je pozitivan trend povećanja plaća radnicima u Brodsko-posavskoj županiji, ali gledajući gospodarsku aktivnost i suficit izvoza nad uvozom, plaće i dalje nedovoljno brzo rastu. Također, vidljiv je i veći rast neto plaće u odnosu na bruto plaću, kombinacijom promjena porezne politike, izmjene Zakona o doprinosima, kao i korištenjem mjera aktivnog zapošljavanja Hrvatskog zavoda za zapošljavanje.

Tablica 17. Bruto i neto plaće u Brodsko-posavskoj županiji (2010.-2020.)

Godina	Bruto plaća	Neto plaća	Stopa promjene bruto plaće	Stopa promjene neto plaće
2010.	6.437	4.649	0	0
2011.	6.553	4.761	1,8	2,4
2012.	6.648	4.840	1,4	1,7
2013.	6.750	4.887	1,5	1,0
2014.	6.711	4.855	-0,6	-0,7
2015.	6.753	4.964	0,6	2,2
2016.	7.066	5.150	4,6	3,7
2017.	7.032	5.221	-0,5	1,4
2018.	7.333	5.428	4,3	4,0
2019.	7.447	5.501	1,6	1,3
2020.	7.774	5.752	4,4	4,6

Izvor: obrada autora na temelju podataka DZS-a, 2022, url

3. 5. Industrija Brodsko-posavske županije

Prema industrijskim područjima, vrijednost prodanih industrijskih proizvoda razvrstanih prema djelatnostima proizvoda najveća je u području Prerađivačka industrija te područje Rudarstvo i vađenje. U promatranom razdoblju udio rudarstva u vrijednosti prodanih industrijskih proizvoda je manji od 1 %, dok prerađivačka industrija ima prosječni udio od 99 %. Kroz promatrano razdoblje vrijednost prodanih industrijskih proizvoda u sektoru Rudarstvo i vađenje je od rekordne 2010. godine već u 2011. drastično pala za gotovo 80 % te nakon toga bilježi blagi rast uz manje promjene. Uz Vukovarsko-srijemsku županiju, Brodsko-posavska županija ima najmanje površine zahvaćene odobrenim eksploatacijskim poljima te eksploatacijska polja zahvaćaju manje od 0,07 % površine županije. Jedan od razloga je da se radi o županijama koje su relativno siromašne mineralnim sirovinama, a bogate vrlo plodnim tlom čija vrijednost često prelazi vrijednost mineralne sirovine. Jedna od sirovina koja se izvlači je proizvodnja tehničko-građevnog kamena eruptivnog podrijetla.

Vrijednost prodanih proizvoda iz sektora prerađivačke industrije je u odnosu na 2010. godinu u 2020. godini iznosila 884.038,00 kuna više, što čini ukupni porast od 36,78 % za promatrano razdoblje. Tradicionalno tijekom promatranog razdoblja u županiji najbolje posluju tvrtke iz segmenta metaloprerađivačke i drvene industrije, poput tvrtke Đuro Đaković Termoenergetska postrojenja, ali se razvija i prehrambena industrija te je tvrtka EMPWR koja se bavi proizvodnjom proteinskih pločica tijekom 2020. godine zabilježila najveću dobit razdoblja.

Tablica 18. Vrijednost prodanih industrijskih proizvoda u Brodsko-posavskoj županiji u kunama (2010.-2020.)

Godina	Rudarstvo i vadenje	Prerađivačka industrija	Ukupno	% Rudarstvo	% Prerađivačka industrija
2010.	57.621	2.403.578	2.461.199	2,34%	97,66%
2011.	11.796	2.736.745	2.748.541	0,43%	99,57%
2012.	14.621	2.959.316	2.973.937	0,49%	99,51%
2013.	30.865	2.722.388	2.753.253	1,12%	98,88%
2014.	13.936	2.142.390	2.156.326	0,65%	99,35%
2015.	6.251	2.579.136	2.585.387	0,24%	99,76%
2016.	4.156	2.511.222	2.515.378	0,17%	99,83%
2017.	4.298	3.306.145	3.310.443	0,13%	99,87%
2018.	8.416	3.278.775	3.287.191	0,26%	99,74%
2019.	25.349	3.682.296	3.707.645	0,68%	99,32%
2020.	22.445	3.287.616	3.310.061	0,68%	99,32%

Izvor: obrada autora na temelju podataka DZS-a, 2022, url

4. USPOREDBA DINAMIKE I PLAN RAZVOJA BRODSKO-POSAVSKE ŽUPANIJE U RAZDOBLJU OD 2021.-2027.

Plan razvoja Brodsko-posavske županije za razdoblje od 2021. do 2027. godine je srednjoročni dokument strateškog planiranja kojim se definira okvir poticanja razvoja. Plan utvrđuje strateški okvir razvoja Brodsko-posavske županije temeljem prethodno izrađene analize ključnih područja razvoja te prepoznatih potencijala i potreba. Također, Plan sadrži ključne strategije poput vizije, razvojnih prioriteta, ciljeva, mjera i projekata. Plan razvoja predstavlja okvir za usklađivanje razvojnih dostignuća u Brodsko-posavskoj županiji, te se njime osigurava poveznica između europskih, nacionalnih i lokalnih razvojnih planova. Na taj se način osigurava usklađenost napora i aktivnosti brojnih sudionika koji djeluju na prostoru Brodsko-posavske županije, čija je misija doprinijeti njezinom što uspješnijem razvitku.

Plan razvoja je usklađen s Nacionalnom razvojnom strategijom kroz četiri smjera odnosno prioriteta, a to su:

1. Razvoj konkurentnog gospodarstva, rast zaposlenosti i stope obrazovanja
2. Demografska obnova, kvalitetan život i sigurnost za stabilan razvoj
3. Zelena i digitalna tranzicija gospodarstva i društva
4. Jačanje konkurentnosti i razvoj potpomognutih područja

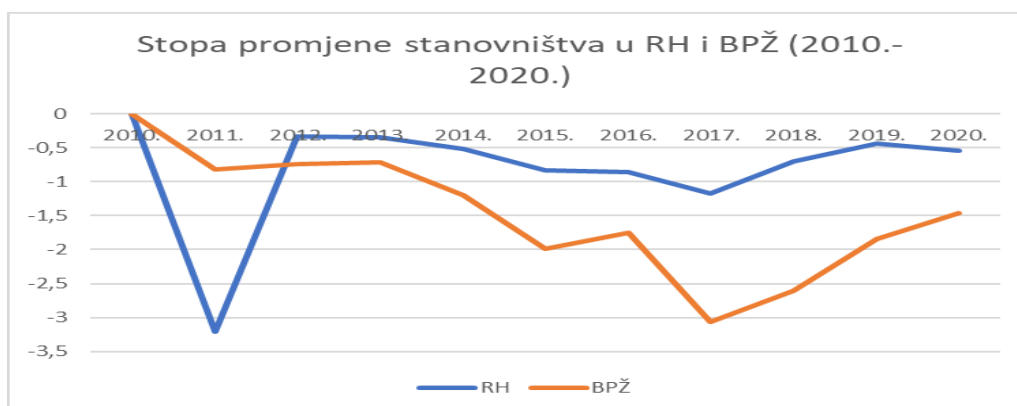
4.1. Usporedba dinamike razvoja Republike Hrvatske i Brodsko-posavske županije (2010.-2020.)

4.1.1. Usporedba demografskih obilježja Republike Hrvatske i Brodsko-posavske županije

U promatranom razdoblju od 2010. do 2020. godine broj stanovnika je bilježio pad u Republici Hrvatskoj, ali i u Brodsko-posavskoj županiji. U razdoblju od 2010. do 2020. godine ukupan broj stanovnika u Republici Hrvatskoj se smanjio za 382.000, odnosno za 8,65%. Brodsko-posavska županija bilježi još goru statistiku od nacionalne razine, s ukupnim smanjenjem stanovnika od 15,09 % u promatranom razdoblju.

Iz grafikona 1. vidljive su promjene u broju stanovnika Brodsko-posavske županije i Republike Hrvatske kroz promatrano razdoblje. Uočljivo je da je broj stanovnika na nacionalnoj razini imao drastičan pad 2011. godine, ali nakon toga bilježi nešto blaže smanjenje, dok Brodsko-posavska županija bilježi konstantno smanjenje broja stanovnika u većem postotku od pada broja stanovnika na nacionalnoj razini.

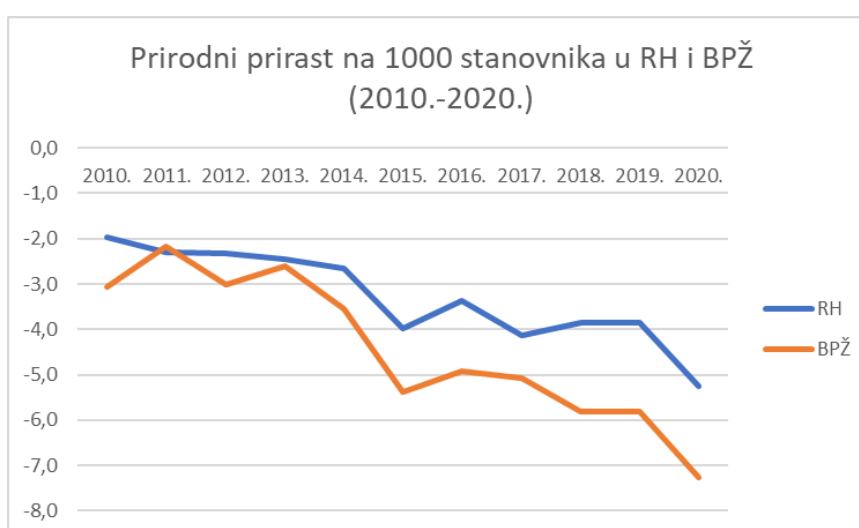
Grafikon 1. Stopa promjene stanovništva u Republici Hrvatskoj i Brodsko-posavskoj županiji (2010. - 2020.)

Izvor: obrada autora na temelju podataka DZS-a, 2022, url

U razdoblju od 2010. do 2020. godine prirodni prirast na 1000 stanovnika bilježi negativni trend i u Republici Hrvatskoj i u Brodsko-posavskoj županiji. Iz grafikona 2. se može zaključiti da Brodsko-posavska županija ima brži pad prirodnog prirasta za razliku od Republike Hrvatske u promatranom razdoblju, te je statistika porazna za Brodsko-posavsku županiju, kojoj prosječna stopa prirodnog prirasta iznosi $-4,420$ promila, dok na nacionalnoj razini iznosi negativnih $3,290$ promila.

Grafikon 2. Prirodni prirast na 1000 stanovnika u Republici Hrvatskoj i Brodsko-posavskoj županiji (2010.-2020.)

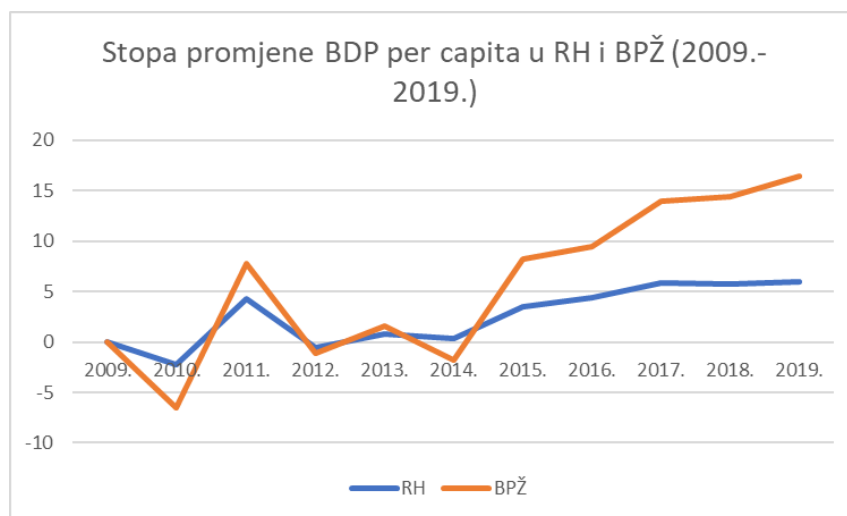
Izvor: obrada autora na temelju podataka DZS-a, 2022, url

Iz navedenih podataka vidljivo je da Brodsko-posavska županija mora donijeti strategiju zadržavanja mladih i poticati zasnivanje obitelji kako bi smanjila stopu pada prirodnog prirasta. Dio samoupravnih jedinica u županiji je već donijelo odluke kojima potiču pronatalitetnu politiku te je nekoliko općina na području županije uvelo program mjera za poticanje rješavanja stambenog pitanja na području općine, poput općine Nova Kapela, Gornji Bogičevci, Brodski Stupnik i sl. Neke općine osiguravaju besplatan vrtić za određenu kategoriju roditelja, kao npr. općina Cernik u kojoj roditelji ne plaćaju vrtić za treće i svako sljedeće dijete, te daju potpore za novorođenu djecu, stipendije studentima i slične poticaje (npr. općina Stara Gradiška roditeljima daje potporu za prvo dijete u iznosu od 10.000 kuna, za drugo 20.000, treće 30.000, četvrto 40.000 kuna te za peto i svako sljedeće 50.000 kuna, kao i studentske stipendije koje se isplaćuju u iznosu od 1.000 kuna mjesečno).

4. 1. 2. Usporedba BDP-a *per capita* u Republici Hrvatskoj i Brodsko-posavskoj županiji

U promatranom razdoblju od 2009. do 2019. godine je sveobuhvatno rastao BDP *per capita* u Hrvatskoj i Brodsko-posavskoj županiji. Tijekom 2010. godine zabilježen je pad stope BDP-a *per capita* na nacionalnoj (2 %) i županijskoj razini (5 %). Posljedica je ovo globalne financijske krize koja je započela 2008. godine i uzdrmala svjetsku ekonomiju, a time utjecala i na nacionalnu i regionalnu gospodarsku aktivnost. Stabilizacijom globalnog gospodarstva u godinama koje slijede, BDP *per capita* bilježi blagi, ali stabilan rast na nacionalnoj razini, dok na županijskoj razini BDP po glavi stanovnika i dalje oscilira. Tijekom 2014. godine je Brodsko-posavska županija zabilježila pad od 2,15 %, ali nakon toga bilježi eksponencijalni rast, brži od prosječnog rasta BDP-a *per capita* na nacionalnoj razini. Uz razvoj gospodarskih aktivnosti, vjerujemo da je ovaj rast potaknut ulaskom RH u punopravno članstvo EU, te korištenjem sredstava EU fondova od strane javnog, ali i privatnog sektora, gdje su mnoge značajne investicije realizirane u potpunosti iz EU fondova, poput opremanja strukovnih škola i ulaganja u infrastrukturu, ili djelomično financirane sredstvima iz EU fondova, poput tvrtke Chromos-Svjetlost d.o.o. iz Lužana, koja je sufinanciranjem izgradila novi proizvodni pogon koji joj je omogućio konkurentnost na nacionalnoj razini, ili tvrtke Klimaoprema d.d. koja je okviru Poziva na dostavu projektnih prijedloga „Kompetentnost i razvoj MSP“ iz programa Konkurentnost i kohezija 2014. – 2020. uspješno provela projekt izgradnje i opremanja novog proizvodnog pogona u Novoj Gradiški, kao i mnogi drugi projekti.

Grafikon 3. BDP *per capita* u Republici Hrvatskoj i Brodsko-posavskoj županiji (2009.-2019.)

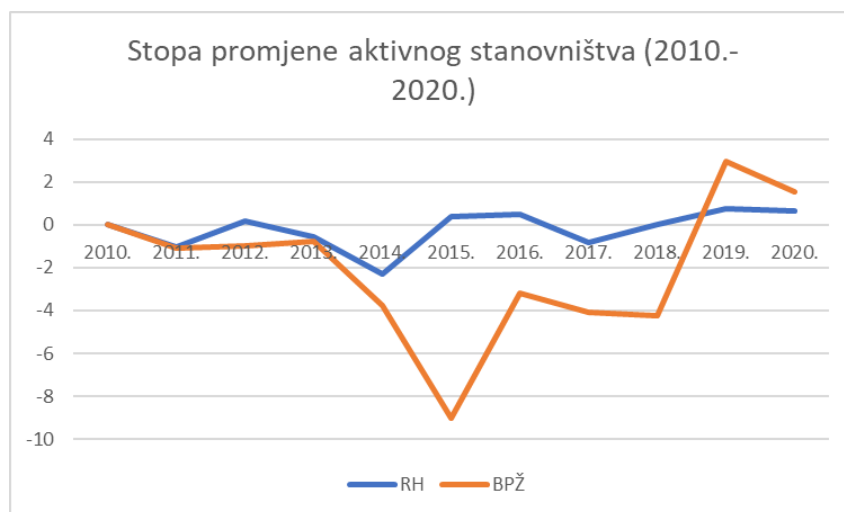
Izvor: obrada autora na temelju podataka DZS-a, 2022, url

4. 1. 3. Usporedba tržišta rada u Republici Hrvatskoj i Brodsko-posavskoj županiji

U razdoblju 2010. godine do 2013. godine, pad broja aktivnih stanovnika je u županiji je pratio pad broja aktivnih stanovnika na nacionalnoj razini. Tijekom 2013.-2014. godine broj aktivnih stanovnika na nacionalnoj razini je pao za više od 2%, što je najviše uzrokovano činjenicom da je 1. srpnja 2013. godine Republika Hrvatska postala 28. punopravna članica Europske unije, čime se olakšala migracija radno aktivnog stanovništva u razvijenije zemlje EU. U narednom razdoblju 2015.-2020. godine, broj aktivnih stanovnika na nacionalnoj razini je bilježio manje oscilacije, s blagom tendencijom rasta.

Pad broja aktivnih stanovnika Brodsko-posavske županije je nakon 2013. godine drastično oscilirao, te je u razdoblju 2013.-2018. godine imala izražen pad broja aktivnih stanovnika, koji je tijekom 2015. godine dosegao čak do 9,43 %. Tijekom 2018. godine situacija se mijenja te Brodsko-posavska županija bilježi blagi rast. Međutim, i unatoč stabilizaciji stope rasta aktivnog stanovništva, i dalje je na županijskoj i nacionalnoj razini vidljiv pad broja stanovnika, koji je izraženiji na razini Brodsko-posavske županije – 20,14 % u odnosu na 2,32 % na nacionalnoj razini.

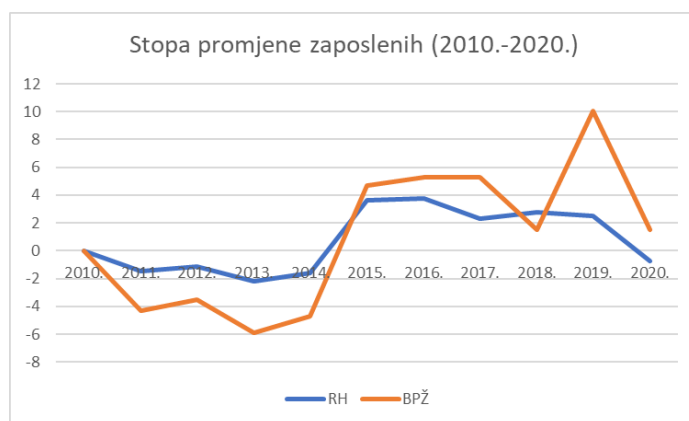
Grafikon 4. Promjene aktivnog stanovništva u Republici Hrvatskoj i Brodsko-posavskoj županiji (2010.-2020.)

Izvor: obrada autora na temelju podataka DZS-a, 2022, url

Od 2010. do 2015. godine kretanje broja zaposlenih je na nacionalnoj razini bilježio blagi pad dok se broj zaposlenih na razini županije smanjivao u većem postotku u odnosu na nacionalnu razinu, s najvećom stopom pada tijekom 2013. godine u postotku od 3,70 % na županijskoj razini naspram 2,20 % nacionalne razine. Nakon 2015. godine broj zaposlenih na nacionalnoj, ali i županijskoj razini je počeo rasti s time da je nacionalna razina zaposlenosti bilježila umjerenu stopu rasta broja zaposlenih za razliku od županijske, koja je bilježila veća odstupanja. Tijekom 2020. godine je broj zaposlenih ponovno krenuo padati i na nacionalnoj i županijskoj razini zbog posljedica pandemije virusa COVID-19.

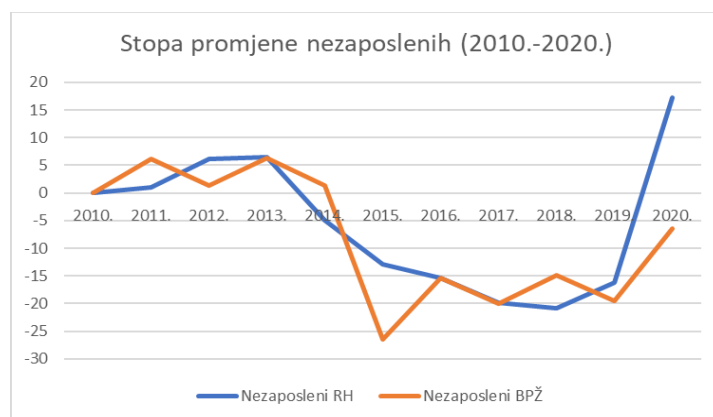
Grafikon 5. Promjena zaposlenih u Republici Hrvatskoj i Brodsko-posavskoj županiji (2010.-2020.)

Izvor: obrada autora na temelju podataka DZS-a, 2022, url

Od 2010. do 2013. godine u Hrvatskoj i županiji je rasla stopa nezaposlenih. Tijekom 2013. godine došlo je do promjene te je broj nezaposlenih osoba počeo padati na nacionalnoj i županijskoj razini. I ovdje se bilježi veća promjena u stopama po godinama na razini županije naspram nacionalne razine. Tijekom 2019. godine je zabilježen pad stope nezaposlenosti, koji se u županiji smanjivao brže nego na nacionalnoj razini. Ovaj rast je zaustavljen krajem 2019. godine kada je stopa nezaposlenosti ponovno počela rasti širenjem pandemije COVID-19.

Grafikon 6. Promjena nezaposlenih u Republici Hrvatskoj i Brodsko-posavskoj županiji (2010.-2020.)

Izvor: obrada autora na temelju podataka DZS-a, 2022, url

Prosječna bruto plaća u razdoblju od 2010. do 2013. godine je brže rasla na županijskoj nego na nacionalnoj razini. Tijekom 2014. godine je zabilježen blagi pad prosječne plaće u Brodsko-posavskoj županiji za razliku od plaće na nacionalnoj razini koja je ostala gotovo ista. Nakon 2014. godine rasla je plaća i u županiji i na nacionalnoj razini, s tim da se na županijskoj razini bilježe veća odstupanja u rastu plaća, gdje je tijekom 2016. godine bruto plaća porasla za čak 4,60 % za razliku od 0,30% na nacionalnoj razini. U promatranom razdoblju od 2010. do 2020. godine ukupno je prosječna plaća u županiji porasla više nego na nacionalnoj razini.

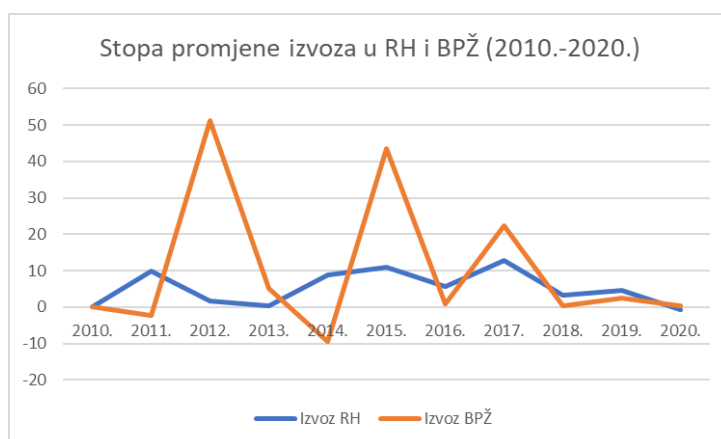
Iz navedenih podataka vidljiva je povezanost promjene u broju stanovnika i zaposlenosti, odnosno nezaposlenosti u Brodsko-posavskoj županiji s nacionalnom razinom, ali je vidljiv i utjecaj gospodarskih i političkih promjena na stanovništvo. U svim je grafikonima vidljiva veća promjena u stopama ulaskom Republike Hrvatske u punopravno članstvo Europske unije 2013. godine, što je ukinulo određena ograničenja pri zapošljavanju naših građana u članicama Eui dovelo do odlaska radno aktivnog stanovništva na rad u inozemstvo, kao i utjecaj pandemije

virusa COVID-19 na stope zaposlenosti i nezaposlenosti kako na nacionalnoj, tako i na županijskoj razini.

4. 1. 4. Usporedba robne razmjene u Republici Hrvatskoj i Brodsko-posavskoj županiji

Brodsko-posavska županija je u promatranom razdoblju ostvarila suficit izvoza nad uvozom te se orijentirala na izvoz. U promatranom razdoblju na nacionalnoj razini izvoz bilježi gotovo konstantnu stopu, dok izvoz na razini Brodsko-posavske županije bilježi oscilacije. Tako je npr. 2012. godine Brodsko-posavska županija dosegla rast izvoza do 51 % za razliku od nacionalne razine od 1,61 %. U suštini se može zaključiti da je u promatranom razdoblju od 2010. do 2020. stopa izvoza brže rasla na županijskoj nego na nacionalnoj razini.

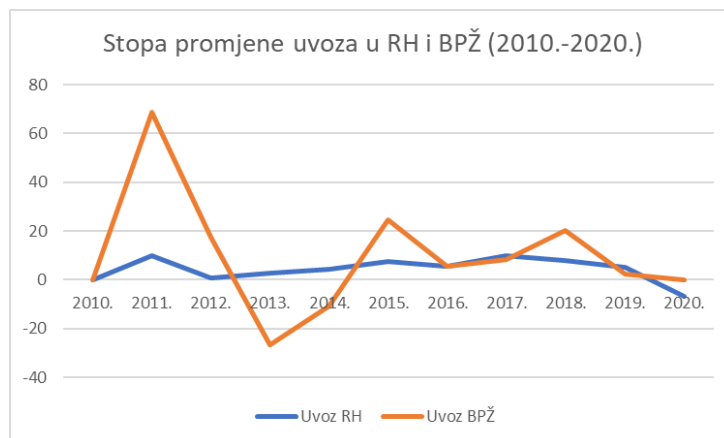
Grafikon 7. Promjena izvoza u Republici Hrvatskoj i Brodsko-posavskoj županiji (2010.-2020.)

Izvor: obrada autora na temelju podataka DZS-a, 2022, url

Brodsko-posavska županija je od 2010. godine bilježila rast uvoza, te je u 2012. godinu dosegla svoju najvišu točku rasta do gotovo 70 %, za razliku od 0,71 % nacionalne razine. Nakon 2012. godine uvoz u Brodsko-posavsku županiju je počeo opadati te je ukupna prosječna stopa izvoza kroz promatrano razdoblje za županiju iznosila 1,9 % za razliku od 4,6 % nacionalne razine.

Grafikon 8. Promjena uvoza u Republici Hrvatskoj i Brodsko-posavskoj županiji (2010.-2020.)

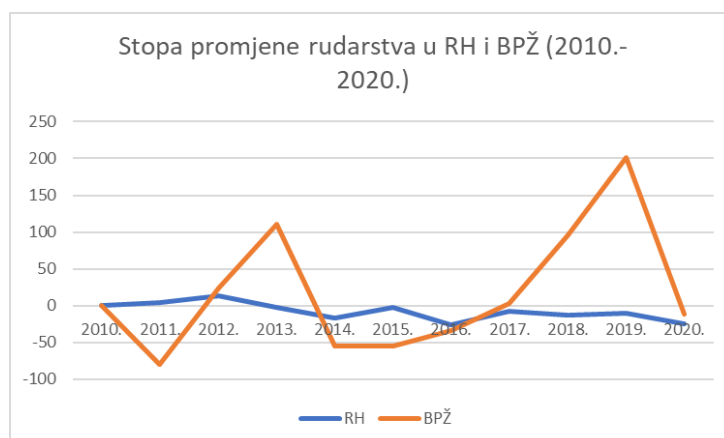

Izvor: obrada autora na temelju podataka DZS-a, 2022, url

4. 1. 5. Usporedba industrije u Republici Hrvatskoj i Brodsko-posavskoj županiji

Ukupna vrijednost prodanih proizvoda u rudarstvu županije je 2011. godine zabilježila pad od 80 % u odnosu na prethodnu godinu dok se na nacionalnoj razini za istu godinu bilježi rast od 5 %. U narednom razdoblju rudarstvo bilježi blagi rast proizvodnje uz manje oscilacije, u odnosu na nacionalnu razinu koja sveobuhvatno ima blaži pad.

Grafikon 9. Promjena u rudarstvu u Hrvatskoj i Brodsko-posavskoj županiji (2010.-2020.)

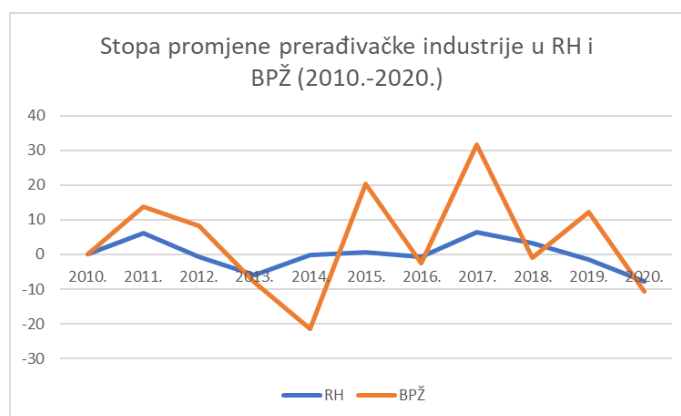

Izvor: obrada autora na temelju podataka DZS-a, 2022, url

Ukupna vrijednost prodanih proizvoda u prerađivačkoj industriji je od 2010. do 2013. bilježila rast u odnosu na nacionalnu razinu. U 2014. godini došlo je do pada ukupne vrijednosti prodanih proizvoda prerađivačke industrije u odnosu na nacionalnu razinu. Nakon 2014. godine

do 2020. godine vrijednost prodanih proizvoda prerađivačke industrije u županiji se brže kretala nego na nacionalnoj razini. Tako je vrijednost prodanih proizvoda iz sektora prerađivačke industrije u 2020. godini u odnosu na 2010. godinu zabilježila rast od 36,78 %, dok je u istom razdoblju zabilježen blagi pad od 0,1 % na nacionalnoj razini.

Grafikon 10. Promjena u prerađivačkoj industriji u Hrvatskoj i Brodsko-posavskoj županiji (2010.-2020.)

Izvor: obrada autora na temelju podataka DZS-a, 2022, url

4. 2. Srednjoročna vizija razvoja Brodsko-posavske županije

Strategija razvoja Brodsko-posavske županije sadrži viziju, posebne ciljeve i prioritete koje Županija planira ostaviti do 2027. godine. Vizija je usklađena s nacionalnim vrijednostima i načelima. Vizija županije glasi: *Brodsko-posavska županija je tradicionalno središte industrije i poduzetništva u snažnom zamahu ka zelenom, inovativnom, digitalnom gospodarstvu i zadovoljnom društvu.*

U ostvarivanju vizije do 2027. godine će biti uključeni svi dionici s područja Županije, s obzirom na to da će oni s provedbom predviđenih aktivnosti i strateških projekata, financiranih vlastitim i drugim sredstvima, pridonijeti njezinom ostvarivanju. Vizija je utemeljena realno, odražava potrebe i nadanja građana, a ujedno je i motivirajuća za djelovanje ključnih subjekata u doba pandemije bolesti COVID-19.

4. 2. SWOT analiza

Swot analiza je metoda analiziranja koja kroz četiri čimbenika nastoji prikazati snage, slabosti, prilike i prijetnje određene pojave i situacije.

4. 2. 1. Društvene djelatnosti

Snage društvenih djelatnosti su: brojne organizacije civilnog društva, razvijena obrazovna infrastruktura, izgradnja centra kompetencija Općine Slavonski Šamac, Sveučilište u Slavskom Brodu i inovativne udruge i rad s mladima.

Slabosti društvenih djelatnosti su: neaktivnost udruga civilnog društva i financijska nestabilnost istih, nedovoljni financijski kapaciteti za aktivniju socijalnu politiku, manjak optimizma kod stanovnika (pogotovo mladih), starenje i iseljavanje stanovništva, nedovoljni kapaciteti za skrb o starijima i nemoćnima, nizak životni standard stanovništva, ovisnost o socijalnoj pomoći u urbanim područjima.

Prilike društvenih djelatnosti su: razvoj novih programa obrazovanja s ciljem povezivanja obrazovnog sustava s tržištem rada, podizanje kvalitete socijalnih usluga te razvoj novih kroz korištenje dostupnih sredstava, stipendiranje učenika prvih razreda agro zanimanja (agrotehničar, agroturist, veterinar, geodeta i sl.).

Jedina prijetnja društvenih djelatnosti je ponavljanje pandemije Covid-19 i sličnih ugrožavanja na sektore društva, a pogotovo na zdravstvo i obrazovanje.

4. 2. 2. Gospodarstvo

Snage gospodarstva su: dostupnost poduzetničke infrastrukture, postojanje poduzetničko-potpornih institucija, radna snaga u metaloprerađivačkoj industriji, postojani resursi za razvoj turizma, postojanje lovišta, bogata kulturna baština, prirodni resursi, niski start-up troškovi, dostupna sirovina za razvoj biokemije, povoljan geografski položaj, postojanje dvije razvojne agencije

Slabosti gospodarstva su: manjak poduzetničke klime, nedovoljno subvencioniranje za otvaranje novih i širenje postojećih gospodarskih subjekata, neusklađenost obrazovnog sektora i potreba tržišta rada, nedovoljno razvijena turistička ponuda i infrastruktura, neiskorištenost industrijskih zona, manjak tradicionalnog poljoprivrednika, nekonkurentnost proizvodnog sektora, niska razina ulaganja u istraživanje, nedovoljno poduzetničkog znanja, usitnjenost i nepovezanost poljoprivrednog zemljišta, siva ekonomija, nepovjerenje i nespremnost građana na investiranje.

Prilike gospodarstva su: privlačenje selektivnih stranih ulaganja, rast trendova u poljoprivredi i turizmu, očuvanje tradicionalnog zanimanja, poticanje udruživanja regionalnih turističkih zajednica u svim promotivnim aktivnostima.

Prijetnje gospodarstva su: zahtjevan sustav prijave za EU fondove, utjecaj Covid-19 na razvoj gospodarstva, nedovoljne potpore na nacionalnoj razini za poduzetnike početnike i postupci javne nabave koje nisu prilagođene poslovanju poduzetnika.

4. 3. Prioriteti u srednjoročnom razdoblju

Srednjoročnom analizom razvojnih potreba utvrđena su četiri prioriteta područja kojom će BPŽ nastojati unaprijediti u srednjoročnom razdoblju, a to su:

1. Razvoj konkurentnog gospodarstva, rast zaposlenosti i stope obrazovanja
2. Demografska obnova, kvalitetan život i sigurnost za stabilan razvoj
3. Zelena i digitalna tranzicija gospodarstva i društva
4. Jačanje konkurentnosti i razvoj potpomognutih područja

4. 3. 1. Razvoj konkurentnog gospodarstva, rast zaposlenosti i stope obrazovanja

Ovaj prioritet će pridonijeti rješavanju potrebe jačanja poduzetništva, širenju gospodarskih subjekata, izostanak planova razvoja u ključnim područjima gospodarstva, neusklađenosti obrazovnog sustava i tržišta rada te neiskorištenost industrijskih zona. Nastojati će se primijeniti potencijal kao što je dostupnost poduzetničke infrastrukture, postojanost potpornih institucija, tradicije u metaloprerađivačkoj industriji. Usmjerava se na poticanje poduzeća na jačanje opremljenosti, razvoj znanja i tehnologije pogotovo ako se radi o djelatnostima s višom dodanom vrijednosti kao što su informacijske i komunikacijske djelatnosti.

Povećanjem zaposlenosti i poticanjem društvene uključenosti osigurat će se na način da se osmišljavaju različiti oblici potpora za zapošljavanje kao što je potpora za prekvalifikaciju radne snage, potpore za zapošljavanje osoba koje imaju rizik od siromaštva, te potpore za osposobljavanje osoba.

Nastojati će se poticati suradnje gospodarstva, znanosti i obrazovanja, te znanstvena suradnja s drugim županijama i inozemstvom. Kroz nove obrazovne programe i novom infrastrukturom unaprjeđivat će se kvaliteta sustava odgoja i obrazovanja osiguravanjem uvođenja novih programa za rani i predškolski odgoj. Osigurat će se jednak pristup obrazovanju kroz potpore ranjivim skupinama za sprječavanje neuspjeha u školovanju te osiguravanju pomoći kroz stipendije, prijevoza i prehrane osobama slabijeg imovinskog stanja.

4. 3. 2. Demografska obnova, kvalitetan život i sigurnost za stabilan razvoj

Ovaj prioritet će biti usmjeren na ulaganje u zdravstvenu i socijalnu skrb te osiguravanje demografskog rasta i aktivnog življenja. Osiguravat će se podrške obiteljima s djecom, zdravstvena zaštita za majke i fleksibilno radno vrijeme za majke s djetetom. Nastojati će se zaustaviti iseljavanje mlađeg naraštaja time što će se omogućiti kvalitetna skrb mladih s djecom, poticanje radnih mjesta za mlade i obrazovanje, rješavanje stambenog zbrinjavanja mlade obitelji na način da će se povećati fond za najam stambenih zgrada u javnom vlasništvu.

U sustavu zdravstvene skrbi, povećati će se dostupnost i kvalitete usluge na način da će se provesti održavanje sustava praćenja i upravljanja kvalitete zdravstvene zaštite i usluga u zdravstvu te unaprjeđenje kvalitete zdravstvenih usluga na svim razinama. poraditi će se na unapređivanju palijativne skrbi te će se provesti digitalizacija zdravstvenog sustava. Osigurati će se dostupnost primjerene zdravstvene i socijalne skrbi za starije i nemoćne osobe će se povećati dostupnost i kvaliteta usluga u sustavu socijalne skrbi. Nastojati će se izgraditi, dograditi i opremiti institucije koje pružaju socijalnu skrb.

4. 3. 3. Zelena i digitalna tranzicija gospodarstva i društva

Ovim prioritetom se nastoji razviti tradicionalna grana gospodarstva korištenje zelene i digitalne tranzicije, razvojem bioekonomije i intenzivnim korištenjem obnovljivih izvora energije. Nastavit će se ulagati u razvoj prometne komunalne i društvene infrastrukture kroz privlačenje investicija i promocije Brodsko-posavske županije. Naglašava se poticanje u ulaganje zaštitu i očuvanje okoliša i korištenja obnovljivih izvora energije.

Nastavit će se poticati u razvoj bioekonomije te ulaganje u izgradnju i opremanje poduzeća i tvornica u poljoprivredi. Nastojati će se omogućiti stavljanje u funkciju zapuštenih poljoprivrednih zemljišta na način da će se navodnjavati i okrupnjavati kroz udruživanje poljoprivrednih proizvođača te izgradnji prateće infrastrukture.

Kao razvojni prioritet zelena tranzicija je usmjerena na rast energetske učinkovitosti poticanjem jačanja kapaciteta proizvodnje energije u skladu temeljnih načela održivog razvoja. Nastojat će se ulagati u projekte izrade energetskog pregleda te modernizacije javne rasvjete. Očekuje se povećano korištenje obnovljivih izvora energije na način da će se poticati mjere subvencija za projekte korištenja obnovljivih izvora energije, proizvodnju alternativnih oblika energije kao što su poljoprivredne i drvene biomase te ulaganje u izgradnju zelenih industrijskih parkova.

4. 3. 4. Jačanje konkurentnosti i razvoj potpomognutih područja

Ovaj prioritet za planirane ciljeve uključuje jačanje upravljanja razvojem, razvoj potpomognutih područja i jačanje spremnosti na okolišne izazove. Jačat će se digitalizacija županije, uspostaviti će se sustav praćenja i vrednovanja županijskih i lokalnih razvojnih programa. Ulagać će se istjecanje specifičnih znanja za pripremu i provedbu projekata te jačanje kapaciteta za pripremu i provedbi projekata financiranih iz fondova EU-a i drugih izvora.

Omogućiti će se učinkovitije planiranje i provedba održivog korištenja prostora obnova i uređenje povijesnih središta gradova. Ulagać će se u prometnu infrastrukturu na način da će se omogućiti povećana sigurnost u prometu i kvalitetnija povezanost urbanih i ruralnih središta, ulaganje u javni prijevoz ulaganje u željeznice te u ulaganje biciklističke infrastrukture.

Planira se provesti projekt ulaganja u rekonstrukciju i dogradnje društvenih domova, obnove i modernizacija sportski dvorana, terena, stadiona, parkova, rekreacijskih zona kampova, bazena.

4. 4. Strateški projekti u srednjoročnom razdoblju

Na temelju posebnih ciljeva određenih prioritetima sastavljaju se strateški projekti, a jedni od njih su:

- Unaprjeđivanje kvalitete sustava odgoja i obrazovanja
- Ulaganje u unaprjeđenje sustava zdravstvene zaštite
- Izgradnja sustava navodnjavanja

4. 4. 1. Unaprjeđivanje kvalitete sustava odgoja i obrazovanja

Ulagati će se u infrastrukturu i uvoditi će se jednosmjenska nastava u osnovne i srednje škole. Provoditi će se izgradnja i opremanje Edukacijsko-demonstracijskog inteligentnog centra u Slavonskom Brodu u sklopu Industrijsko-obrtničke škole koja u sebi sadrži sve modernije i pametne sustave dok je naglasak na korištenje obnovljivih izvora energije. Izvršavati će se projekti „Centar strukovne izvornosti u biokemiji“, „Slavonka 5. 0. “ i „Slavonka 5. 1. “ koje se odnose na dogradnju Tehničke škole u Slavonskom Brodu. Nositelj projekta je Brodsko-posavska županija. Datum početka provedbe projekta je početak prvog mjeseca 2022. godine te se planira završiti u dvanaestom mjesecu 2027. godine. Ukupna procjenjena vrijednost projekta je 400. 000. 000,00 kn. Brodsko-posavska županija financira u znosu 60. 000. 000,00kn, dok ostale izvore financiranja planira izvući iz sredstva EU i nacionalnih sredstava.

4. 4. 2. Ulaganje u zdravstvenu i socijalnu skrb

Ovim projektom se ulaže u unaprjeđivanje sustava zdravstvene zaštite na području BPŽ-a. Uključuje projekte obnove Opće bolnice „Dr. Josip Benčević“ u Slavonskom Brodu i Opće bolnice u Novoj Gradiški te opremanje istih. Unaprijedit će se izgradnjom nove zgrade Hitne medicine te opremanje iste. Nastojat će se izgraditi i Heliobaze, heliodrom, Simulacijsko-edukativni centar za upravljanje rizicima od katastrofa zbog jačanja kapaciteta za prilagodbu klimatskim promjena. Nositelj je naravno Brodsko-posavska županija. Datum početka izvedbe projekta je u siječnju 2022. godine, a planira se završiti u prosincu 2027. godine. Iznos projekta je 484.780.000,00kn, a od toga BPŽ financira 72.717.000,00 kn. Ostatak ulaganja planiraju financirati putem sredstava EU-a i nacionalnih sredstava.

4. 4. 3. Izgradnja sustava navodnjavanja

Planira se povećati kvaliteta korištenja područja u poljoprivredne svrhe, poticati konkurentnost poljoprivrede i zadržavanje stanovništva na način da se izgradi sustav navodnjavanja Orubice i Biđ-a. Bruto površina sustava navodnjavanja u Biđ-u iznosi 1. 190ha. Predviđeno za navodnjavanje je 1. 083ha, dok su 107ha vodene površine i šume. Sustav navodnjavanja u Orubici je završeno u prosincu 2021. godine, ali je u planu ugovaranje izgradnje piezometara te troškovi uporabe dozvola. Dakle, sveobuhvatno se projekt nastavlja iz lipnja 2020. godine te će se završiti u prosincu 2030. godine. Procjenjena vrijednost projekta iznosi 60. 000. 000,00kn što od toga BPŽ planira financirati 9.000.000,00kn. Planirani izvori financiranja su: fondovi EU, Hrvatske vode i Državni proračun.

5. ZAKLJUČAK

Cilj rada je usporediti dinamiku razvoja u Brodsko-posavskoj županiji i RH. Uspoređen je razvoj u Brodsko-posavskoj županiji i u Republici Hrvatskoj. U razdoblju od 2010. do 2020. godine broj stanovnika na nacionalnoj razini i u županiji bilježi pad. Brodsko-posavska županija bilježi brži pad broja stanovnika za razliku od nacionalne razine. Brodsko-posavska županija u promatranom razdoblju bilježi brži pad prirodnog prirasta za razliku od nacionalne razine. U Brodsko-posavskoj županiji BDP *per capita* je brže rastao, nego prosječni rast BDP *per capita* na nacionalnoj razini u promatranom razdoblju. U županiji je broj aktivnih stanovnika imao brži pad u odnosu na broj aktivnih stanovnika na nacionalnoj razini. Nacionalna razina zaposlenosti bilježila je umjerenu stopu rasta zaposlenosti za razliku od županijske. Pad nezaposlenosti se u županiji brže smanjivao nego na nacionalnoj razini u promatranom razdoblju. Prosječna bruto plaća se u razdoblju od 2010. do 2020. godine je brže rasla na županijskoj nego na nacionalnoj razini. Stopa izvoza županije je brže rasla nego stopa izvoza na nacionalnoj razini u promatranom razdoblju od 2010. do 2020. godine. Stopa uvoza je brže rasla u županiji za razliku od nacionalne razine u promatranom razdoblju. Ukupna vrijednost prodanih proizvoda u rudarstvu županije je bilježila brži rast vrijednosti za razliku od nacionalne razine u promatranom razdoblju. Ukupna vrijednost prodanih proizvoda u prerađivačkoj industriji županije bilježi brži rast za razliku od nacionalne razine.

Plan razvoja Brodsko-posavske županije sadrži ključne strategije poput vizije, razvojnih prioriteta, ciljeva, mjera i projekata. Vizija Brodsko-posavske županije je da županija postane tradicionalno središte industrije i poduzetništva u snažnom zamahu ka zelenom, inovativnom, digitalnom gospodarstvu i zadovoljnom društvu. Raznim projektima BPŽ pokušava jednom riječju „procvasti“ u ovom srednjoročnom razdoblju. Županija kao jedinica područne samouprave nastoji ulagati u infrastrukturu i opremanje škola i zdravstvenih ustanova. Planira se provesti projekt ulaganja u rekonstrukciju i dogradnje društvenih domova, obnove i modernizacija sportskih dvorana, terena, stadiona, parkova, rekreacijskih zona kampova, bazena. Kako bi potaknuli razvoj tradicionalnih grana gospodarstva korištenjem zelene i digitalne tranzicije, s ciljem zadržavanja stanovništva i napretka županije.

6. POPIS LITERATURE

Knjige:

1. Obadić A. et al. (2016) *Gospodarstvo Hrvatske*. Zagreb: Ekonomski fakultet Sveučilišta u Zagrebu.
2. Jeleč-Raguž M. (2020) *Osnove makroekonomije*. Požega: Veleučilište u Požegi

Internetske stranice:

1. Plan razvoja Brodsko-posavske županije (2021.)
https://www.bpz.hr/images/dokumenti/plan_razvoja/PLAN_RAZVOJA_BP%C5%BD_2021.-2027.pdf (09.05.2022.)
2. Plan razvoja Brodsko-posavske županije (2021.)
https://www.bpz.hr/images/dokumenti/plan_razvoja/PLAN_RAZVOJA_BP%C5%BD_2021.-2027_2.pdf (10.05.2022.)
3. Statistika u nizu: <https://podaci.dzs.hr/hr/statistika-u-nizu/> (21.04.2022.)
4. Publikacije, Hrvatska u brojkama: <https://podaci.dzs.hr/hr/publikacije/> (21.04.2022.)
5. Hrvatski zavod za zapošljavanje:
<https://statistika.hzz.hr/Statistika.aspx?tipIzvjestaja=1/> (04.05.2022.)
6. Načelnik: <https://nacelnik.hr/home-glavna-vijest/stambeno-zbrinjavanje-mladih-besplatni-vrtici-naknade-za-bebe-stipendije-evo-kojim-mjerama-se-opcine-bore-protiv-negativnih-demografskih-trendova/> (20.06.2022.)
7. Moj posao: <https://www.moj-posao.net/Press-centar/Details/74578/Radnik-mladji-od-30-godina-stedi-poslodavcu-172-posto-svoje-place/2/> (20.06.2022.)

7. POPIS SLIKA, TABLICA GRAFIKONA

Popis slika:

Slika 1. Gradovi i općine Brodsko-posavske županije	11

Popis tablica:

Tablica 1. Demografska obilježja Republike Hrvatske u razdoblju od 2010. do 2020. godine.	2
Tablica 2. BDP per capita Republike Hrvatske u razdoblju od 2010. do 2020. godine	3
Tablica 3. Aktivno stanovništvo u Republici Hrvatskoj u razdoblju 2010.-2020.....	5
Tablica 4. Prosječan broj nezaposlenih prema spolu u Republici Hrvatskoj (2010.-2020.)	6
Tablica 5. Prosječan broj nezaposlenih po dobi u Republici Hrvatskoj (2010.-2020.).....	7
Tablica 6. Prosječan broj nezaposlenih prema razini obrazovanja u Republici Hrvatskoj (2010.-2020.)	8
Tablica 7. Bruto i neto plaća u Republici Hrvatskoj (2010.-2020.).....	8
Tablica 8. Vrijednost prodanih industrijskih proizvoda prema NIP-u u Republici Hrvatskoj (2010.-2020.)	9
Tablica 9. Promjena uvoza i izvoza u Republici Hrvatskoj (2010.-2020.)	10
Tablica 10. Demografska obilježja Brodsko-posavske županije (2010.-2020.)	12
Tablica 11. BDP per capita u Brodsko-posavskoj županiji (2009.-2019.).....	13
Tablica 12. Promjena uvoza i izvoza Brodsko-posavske županije (2010.-2020.)	14
Tablica 13. Aktivno stanovništvo u Brodsko-posavskoj županiji (2010.-2020.).....	15
Tablica 14. Nezaposlenost prema spolu u Brodsko-posavskoj županiji (2010.-2020.).....	16
Tablica 15. Nezaposlenost prema dobi u Brodsko-posavskoj županiji (2010.-2020.)	17
Tablica 16. Nezaposlenost prema razini obrazovanja (2010.-2020.).....	18
Tablica 17. Bruto i neto plaće u Brodsko-posavskoj županiji (2010.-2020.).....	19
Tablica 18. Vrijednost prodanih industrijskih proizvoda u Brodsko-posavskoj županiji u kunama (2010.-2020.).....	20

Popis grafikona:

Grafikon 1. Stopa promjene stanovništva u Republici Hrvatskoj i Brodsko-posavskoj županiji (2010. - 2020.).....	22
Grafikon 2. Prirodni prirast na 1000 stanovnika u Republici Hrvatskoj i Brodsko-posavskoj županiji (2010.-2020.).....	22
Grafikon 3. BDP per capita u Republici Hrvatskoj i Brodsko-posavskoj županiji (2009.-2019.)	24
Grafikon 4. Promjene aktivnog stanovništva u Republici Hrvatskoj i Brodsko-posavskoj županiji (2010.-2020.).....	25
Grafikon 5. Promjena zaposlenih u Republici Hrvatskoj i Brodsko-posavskoj županiji (2010.-2020.)	25
Grafikon 6. Promjena nezaposlenih u Republici Hrvatskoj i Brodsko-posavskoj županiji (2010.-2020.)	26
Grafikon 7. Promjena izvoza u Republici Hrvatskoj i Brodsko-posavskoj županiji (2010.-2020.)	27
Grafikon 8. Promjena uvoza u Republici Hrvatskoj i Brodsko-posavskoj županiji (2010.-2020.)	28
Grafikon 9. Promjena u rudarstvu u Hrvatskoj i Brodsko-posavskoj županiji (2010.-2020.) .	28
Grafikon 10. Promjena u prerađivačkoj industriji u Hrvatskoj i Brodsko-posavskoj županiji (2010.-2020.).....	29

IZJAVA O AUTORSTVU RADA

Ja, **Tomislav Bilogrević**, pod punom moralnom, materijalnom i kaznenom odgovornošću, izjavljujem da sam isključivi autor završnog/diplomskog rada pod naslovom **Gospodarstvo Brodsko-posavske županije** te da u navedenom radu nisu na nedozvoljen način korišteni dijelovi tuđih radova.

U Požegi, 01.07.2022.

Ime i prezime studenta
